

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๔
ความลืมหืมตา

ทุกสิ่งทุกอย่างที่นำมาแนะนำสั่งสอนหมู่เพื่อน ได้พิจารณาตามเหตุตามผลธรรมดา จากครูอาจารย์ที่ตนเคยอยู่อาศัยกับท่านมาแล้วด้วยความแนใจไม่สงสัย ตลอดการปฏิบัติที่เคยดำเนินมา จึงไม่ได้เอาป่าๆ เกื่อนๆ มาสั่งสอนหมู่เพื่อน เพราะฉะนั้น ใครมาอยู่ก็ให้ดูกันเพื่อเหตุผลธรรมดาธรรมทุกๆ แง่ไป อย่ามาขวางกันเหมือนทัพพีขวางหม้อ เพราะการขวางกันนี้มันกระเทือนกันทั้งวัด นี่ต่างองค์ต่างมาศึกษาอบรมให้ละทิ้งนิสัยเดิมซึ่งขัดต่อหลักธรรมหลักวินัย อย่าเอามาใช้เป็นอันขาดถ้าไม่ต้องการกางขวางคอตคนและผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีจำนวนมากด้วยกัน

นี่แหละการปฏิบัติตัวเองที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการปล่อยให้เป็นไปตามใจที่เคยเป็นมาตั้งแต่เดิม ใจทั้งดวงนั้นมองหาจนไม่เห็น ไม่เจอเลย มีแต่กิเลสหุ้มห่อเสียจนมืด ตัวจริงของความรู้ที่นั้นถูกกิเลสปิดบังจนมองหาตัวจิตไม่เจอ เรายังว่าเราคืออยู่หรือ เมื่อจิตถูกหุ้มห่อด้วยสิ่งสกปรกโสภณทั้งหลายแล้ว การแสดงออกทางกายทางวาจา จะเอาความสะอาดสวยงามนำดูน่าชมมาจากไหน เพราะตัวจิตเดิมซึ่งเป็นผู้บงการเป็นธรรมชาติที่สกปรกรกรุงรังอยู่แล้วด้วยสิ่งไม่เป็นทำทั้งหลาย เอา จงเรียน จงปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องแม่นยำอย่าให้ผิดพลาด และคำที่ผมพูดนี้จำให้ดี จะเป็นความจริงอย่างนั้นใหม่

เวลานี้ใจเราทั้งดวงมีแต่กิเลสบงการทั้งนั้น ธรรมไม่ได้บงการในหัวใจเลย เราจึงไม่ทราบว่กิเลสเป็นอย่างไร ธรรมเป็นอย่างไร จนกว่าได้ปฏิบัติเข้าใจไปโดยลำดับ กิเลสค่อยจางไปๆ ธรรมแทรกเข้าไปๆ นั่นแหละจะค่อยรู้เรื่องกันไปเอง ถ้าหากไม่ได้ประพฤติปฏิบัติกำจัดมันแล้ว จนกระทั่งวันตายจะไม่เห็นเรื่องของธรรมเป็นของแปลกประหลาดและอัศจรรย์ยิ่งกว่าเรื่องของกิเลสที่ครอบอยู่ในหัวใจนี้เลย ด้วยเหตุนี้เอง กิเลสจึงมีอำนาจเป็นข้าศึกต่อธรรมเรื่อยมาในหัวใจสัตว์โลก

เรามาบวชในศาสนาแต่กิเลสไม่ได้บวชด้วยให้ทราบไว้อย่างถึงใจ กิเลสคงเป็นกิเลสอยู่โดยดี เป็นตัวข้าศึกต่อธรรมอยู่อย่างสมบูรณ์ ไม่เคยสะทกสะท้านต่อการบวชนั้นเลยถ้าไม่ปฏิบัติ ถ้าได้ทำการแก้การถอดถอนมันซึ่งเรียกว่ารบกัน นั่นแหละกิเลสจะไหวตัวและเริ่มกลัว ถ้ามีการปฏิบัติแทรกเข้าตรงไหนกิเลสจะไหวตัวตรงนั้น ถ้าจะพูดเป็นภาษาของเราเป็นปุคคลาธิษฐานก็ว่า กิเลสเริ่มร้อนตัวขึ้นมา เพราะถูกข้าศึกเข้าจู่โจมอยู่ทุกวันทุกเวลาด้วยความเพียรซึ่งเป็นอรรถเป็นธรรม อันเป็นเรื่องของกิเลสกลัว

เพราะกิเลสกลัวธรรมอย่างเดียว ทั้งสามโลกธาตุนี้กิเลสเป็นเจ้าของอำนาจทั้งนั้นจึงไม่กลัวอะไร แต่ธรรมนี้เหนือโลกท่านจึงเรียกว่า โลกุตระธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก กิเลสจึงต้องกลัว

ถ้าไม่นำธรรมเข้าไปกำจัดกิเลสจะไม่มีสะทกสะท้าน จะไม่มีกลัวเลย และไม่มีวันเบื่อหน่ายอึดพอกที่จะอยู่ในจิตใจของสัตว์โลก เพราะสัตว์โลกก็ถูกมันกล่อมให้หลับและหาความอึดพอกไม่ได้เช่นเดียวกันอยู่แล้ว นี่แหละเรากับกิเลสจึงเป็นอันเดียวกัน เวลาจะทำกิจการใดๆ ที่เป็นส่วนกุศลย่อมกระเทือนกิเลส กิเลสก็ขัดขืนต้านทานไม่ยอมให้ทำ เราเองก็เห็นตามกิเลสไปเสียโดยไม่คิดอ่านไตร่ตรองอะไรเลย กลัวจะกระเทือนเราคือกลัวจะลำบากลำบาก จะฝ่าฝืนกิเลสเพื่อตัดแปลงตนเองด้วยธรรมให้เป็นคนดีเป็นพระดี ก็ถูกขัดขวางจากกิเลสซึ่งเราถือว่าเป็นเรานั้นเสีย สุดท้ายก็ไปไม่ได้ นี่คืออุปสรรคอันสำคัญที่จะก้าวไม่ออก

ธรรมะของพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่จะสร้างคนให้ดี สร้างพระให้ดี ถ้าไม่มีธรรมเป็นน้ำเชื่อมอยู่แล้ว ความรู้ทั้งหลายที่เรียนมามากน้อย จะเป็นเครื่องมือของกิเลสนำไปใช้ทั้งมวล กลายเป็นความรู้ที่หาสาระไม่ได้ไปเสีย ไม่พอให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขภายในใจได้ เพราะฉะนั้นธรรมจึงเป็นทั้งเครื่องมือสร้างคนให้ดี เป็นทั้งผลคือความสุข ความพึงใจทั้งปัจจุบันและอนาคต เมื่อสร้างตนได้ดีมากน้อยตามกำลังความสามารถ

การจะเป็นคนดีต้องฝืน ฝืนต่อสิ่งที่ไม่ดีซึ่งเคยทำอยู่แล้วและชอบทำอยู่เสมอไม่มีวันอึดพอก ฝืนตรงนั้นแหละ ฝืนสิ่งนั้นแหละ อยากทำก็ไม่ทำ ความอยากเป็นเรื่องของข้าศึก อยากในสิ่งที่ไม่เกิดผลเกิดประโยชน์ต้องหักห้าม อยากในสิ่งที่จะทำตนให้เสียให้ล่มจมลงไปต้องหักห้าม เพราะนั่นคือฝ่ายต่ำที่จะฉุดลากเราให้เป็นคนต่ำลงไปชั่วช้าเลวทรามลงไป เราจึงต้องฝืนไม่ทำตามมัน นี่คือการรักษาและป้องกันตัว หรือการฉุดลากตัวออกมาจากสิ่งต่ำทรามทั้งหลายไม่ให้เป็นไปตามมัน จะกลายเป็นคนต่ำทรามลงไปจึงต้องฝืน จึงต้องหักห้ามต้านทาน

ทุกสิ่งทุกอย่างถ้าเป็นเรื่องของกิเลสแล้วต้องทำให้อยากทำทั้งนั้น ส่วนทางดีคือกุศลธรรมแล้วไม่อยาก คือไม่อยากทำ เพราะฤทธิ์ของกิเลสมีมากเกินไปที่จะอยากทำทางด้านกุศลธรรม ต่อเมื่อได้ใช้ความพยายามทำลงไปด้วยการฝ่าฝืนกันโดยทางเหตุผลต่อสู้กับสิ่งไม่ดีทั้งหลายโดยทางเหตุผล ทั้งๆ ที่ไม่อยากทำเราก็ทำ ไม่ว่าจะหนักเบาอย่างน้อยเพียงไร เราทำโดยทางเหตุผลคือเชื่อธรรมของพระพุทธเจ้า แล้วฝืนต่อสู้กับกิเลสเรื่อยไป กิเลสตัวฝืนธรรมก็ค่อยเบาบางลง ความอยากในสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายก็ค่อยอ่อนตัวลง เพราะมีการต่อสู้ต้านทานกันอยู่ทุกเวล่ำเวลา สุดท้ายความอยากทางฝ่ายต่ำทั้งหลายก็ค่อยเบาบางลงไปๆ ความอยากฝ่ายธรรมก็เริ่มมีกำลังขึ้นมา ผลที่เกิดขึ้นจาก

การบำเพ็ญธรรมก็ประจักษ์ใจ มีความเย็นความสงบสุข เมื่อปรากฏผลขึ้นมานาน้อย ย่อมมีแก้ไขที่ฝ่าฝืนบิภินหรือประกอบงานที่ตั้นนั้นให้มากมุนขึ้นโดยลำดับ ส่วนต่ำ ฝายต่ำก็อ่อนลงไป ๆ ฝายดีก็มีกำลังมากขึ้น

ในเบื้องต้นต้องฝึกต้องฝึน ไมฝึนไม่ได้ ความปล่อยตามอำเภอใจ อยู่อย่างสบาย นอนอย่างสบาย กินอย่างสบาย อะไร ๆ ก็อย่างสบายนั้น ล้วนแต่เป็นเรื่องกิเลสบ่งให้ทำ ทั้งนั้น เป็นอาการของกิเลสทำงาน เป็นงานของกิเลสซึ่งจะทำตัวให้เสียไปโดยถ่ายเดียว ไม่ใช่งานซึ่งจะส่งเสริมตนให้ดีขึ้น แต่เราไม่ทราบว่เหล่านี้เป็นกิเลส เพราะสิ่งเหล่านี้ กับเรานั้นติดแนบกันมาแล้วตั้งแต่วันเกิด ตั้งแต่เรายังไม่รู้จักเตียงสภาวะ อันนี้ก็ติดก็ ครอบหัวใจอยู่แล้ว หากว่าไม่มีธรรมะเป็นเครื่องชี้แจงแสดงบอกไว้ เราจะไม่ทราบว่สิ่ง นั้นเป็นธรรมสิ่งนี้เป็นกิเลสได้เลยตลอดไป

มีพระพุทธเจ้าเท่านั้นเป็นผู้ฉลาดแหลมคม แสดงวิธีแยกแยะให้รู้เหตุรู้ผล รู้ดีรู้ ชั่ว รู้ฝายกิเลสรู้ฝายธรรม และสอนวิธีประพฤติปฏิบัติเพื่อกำจัดสิ่งที่เป็นภัยแก่ตนตาม ขึ้นตามภูมิไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งการสิ้นซากของกิเลส และที่สุดแห่งธรรม แห่งความประเสริฐภายในใจ กิเลสที่เคยห่อหุ้มเสียจนมืดมองหาจิตไม่เห็นนั้นหายไป หมด เหลือแต่จิตกับธรรม ธรรมกับจิตเป็นอันเดียวกันล้วน ๆ หลังจากนั้นกิเลส ประเภทใดแสดงออกจากใครออกจากผู้ใด ออกจากสัตว์ตัวใดจะรู้ทันที ผู้ที่รับรู้เห็น หมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว กิเลสซ่อนกลไม่ได้ ปิดไม่ได้ เพราะได้ปราบมันแล้วด้วยความ ฉลาดสามารถของตน กิเลสยอมแพ้แล้วเพราะความฉลาด เมื่อเป็นเช่นนั้นมันจะแสดง ออกมาในแง่ใดทำใด ในบุคคลหญิงชายหรือสัตว์ตัวใดต้องรู้ทั้งนั้น ท้นทั้งนั้น ที่นี้กล หมายของกิเลสปิดไม่อยู่ จะเคยลี้ลับมาเพียงใดก็เปิดเผยขึ้นมาหมด เพราะสติปัญญา หรือจิตธรรมชาติดันนั้นเป็นธรรมทั้งแห่งแล้ว สว่างกระจ่างแจ้งรอบตัวหมดแล้ว ต้อง มองเห็นหมดเรื่องของกิเลสทั้งมวลที่แสดงออกด้วยอาการต่าง ๆ จากสัตว์และบุคคล

การฝึกหัดจิตใจต้องทำให้จริงใจจริง อย่าทำหละ ๆ แหละ ๆ เหมือนจะทำให้คน อื่นคนใด หรือทำด้วยถูกบังคับบัญชาผลประโยชน์เป็นของเขา เราทำให้เขา เป็นเครื่อง มือเขา หรือเป็นป่าวคอยเอาค่าจ้างรายวันจากเขา นี้ไม่ได้เป็นอย่างนั้น เราทำเพื่อเรา ทำความดี ถ้าถือธรรมเป็นหลักใจ หลักประพฤติตัว จะเป็นฆราวาส เป็นเด็ก เป็นหนุ่ม เป็นสาว เป็นวัยใดก็ยอมสวयงามนำดูน่าชมไปตามเพศและวัยนั้น ๆ เพราะธรรมไม่เคย ทำคนและสัตว์ให้ลดความน่าดูสวयงามและคุณค่าลงแต่อย่างใด ความสวयงามนำดูใน รูปว่างลักษณะนั้น ไม่สำคัญเหมือนความสวयงามทางด้านจิตใจและความประพฤติ มรรยาทอัยาศัยใจคอ ที่ได้รับการอบรมจากธรรมมาพอสมควรหรือได้รับการอบรมมา ด้วยดีแล้ว นี่เป็นมรรยาทที่ซึ่งมาก สวयงามมากไม่จิตจางไปตามวัย

ผู้มีธรรมย่อมรักษาตนให้ปลอดภัยจากโทษทัณฑ์ได้ดี ไปที่ใดมาที่ใดย่อมมีสติรู้
 ทั้งผิดทั้งถูก รู้วิธีหลบหลีกปลีกตัวจากสิ่งที่ไม่ควรได้ดี ไม่นอนเอาๆ เหมือนคนไม่มี
 ธรรม ไม่เคยได้อบรมในธรรม ผู้มีธรรมเป็นอย่างนั้น ถ้าไม่มีธรรมไปที่ไหนมักกระทบ
 กระเทือนตนและผู้อื่นอยู่เสมอ แม้อยู่คนเดียวก็อุตุริแต่จะทำผิด การคบกับหมู่เพื่อนก็
 มีแต่เพื่อนที่เลวทรามจุตลากันลงไป เพราะไม่มีใครสนใจในธรรม แล้วจะหาความถูก
 ต้องดีงามมาจากไหน เมื่อต่างคนต่างไม่ได้สนใจในธรรม สนใจแต่สิ่งต่ำช้าเลวทราม ก็
 มีแต่ความเลวทรามมาบวกันเข้าๆ จะเป็นกองใหญ่โตขนาดไหน ถ้าสังคมก็เป็นสังคม
 ที่เลวทราม เพื่อนฝูงก็เป็นเพื่อนฝูงที่เลวทราม แล้วเราจะเป็นคนดีเด่นมาจากไหนเมื่อ
 ตนก็เป็นคนเช่นนั้นเหมือนกันแล้ว ก็ไม่ผิดอะไรระหว่างเขากับเรา นี่ความไม่มีธรรม
 เครื่องยับยั้งซึ่งत्वความประพฤติ ทำคนให้เสียได้ดังที่กล่าวมา

ส่วนความมีธรรมย่อมมีการตัดแปลงแก้ไขตน อันไหนไม่ดีก็คัดออกด้วยการละ
 เว้น ยากลำบากขนาดไหนไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะความดีและเรามีคุณค่ายิ่งกว่าความ
 ยากลำบากนั้นเป็นไหนๆ ความยากความลำบากในการตัดแปลงแก้ไขตนเองในการฝ่า
 ฝืนต่อสิ่งที่ไม่ดีนั้น ก็เป็นคุณค่าสำหรับตัวเรา ไม่ได้เป็นการทำลายหรือสังหารตัวเราให้
 ล่มจมฉิบหายไป ผู้หวังความดีสำหรับตนทำไมไม่พอใจทำ

คนเราดีเพราะความประพฤติ อธิษาศัยใจคอดีเพราะการอบรม ไม่ได้ดีเพราะ
 เนื้อเพราะหนังมังสาอะไร ไม่ได้ดีเพราะรูปร่างกลางตัวว่าสวยว่างามเฉยๆ ดีอันนี้ดี
 เพียงหลอกตาอยู่หน้าร้านเท่านั้น ไม่ใช่ดีอย่างแท้จริง ไม่ใช่ดีอย่างสมบูรณ์ ไม่ใช่ดีเป็น
 คุณภาพ ดีด้วยความเสกสรร พอประพฤติตัวไม่ดีเสียเท่านั้นความดีความสวยงามเหล่า
 นี้ก็ล้มเหลวไปหมด ไม่มีคุณค่า ถ้าประพฤติตัวเป็นคนดี ถึงรูปร่างกลางตัวจะไม่สดสวย
 งดงาม แต่คุณธรรมของคนนั้นหากพาให้งดงามอย่างเย็นตาเย็นใจไปเอง เป็นคนดีอยู่ใน
 ในตัว นี่ดีไม่ลดละดีไม่จิตจางดีอย่างนี้ ใครจะมาคบค้าสมาคมก็ทำให้สนิทจิตใจไม่มี
 ความเบื่อหน่ายจิตจาง นี่แหละธรรมมีอยู่ที่ไหนย่อมเป็นเหมือนแม่เหล็กเครื่องดึงดูด
 ความดีคนดีทั้งหลายให้เข้ามาใกล้ชิดสนิทสนม คบค้าสมาคมกับใครเขาก็พอใจคบไม่
 อิดหนาระอาใจเพราะความดีของเรา

ธรรมจึงสร้างคนให้เป็นคนดีมานับกับนับกลับไม่ได้แล้ว คนเราดีด้วยธรรม ดี
 ด้วยการประพฤติปฏิบัติ สัตว์ทั้งหลายดีด้วยเนื้อด้วยหนัง มีคุณค่าราคาด้วยเนื้อหนัง
 กำลังวังชาของมัน อย่างที่ว่าเลี้ยงลูกปลุกโพธิ์ คำว่าเลี้ยงลูกก็คือบำรุงรักษา ความรับ
 ผิดชอบเต็มตัวทั้งพ่อทั้งแม่ญาติวงศ์ นี้เรียกว่าเลี้ยงลูกให้เติบโตขึ้นมา ปลุกโพธิ์ คำว่า
 โพธิ์ แปลว่าความเฉลียวฉลาด สอนกิริยามารยาท ส่งเข้าโรงเรียนก็เพื่ออนาคต

ของลูก มีเท่าไรก็ทุ่มลงไปๆ เพื่อให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนเต็มเม็ดเต็มหน่วย อนาคตจะได้มีความแน่นอนหมั่นคง ขนาดนั้นแลพ่อแม่ของคน

เวลามีโอกาสได้บวชก็ทำให้พ่อแม่ดีอกดีใจ แทบจะเหาะจะบินด้วยความปีติยินดีใจ สะอึกสะอื้นเพราะความตื่นตัน น้ำตาาร่วงไหล นับแต่วันลูกเกิดมาก็มีวันได้บวชลูกนั้นแลเป็นชีวิตจิตใจที่มีคุณค่ามาก เป็นประวัติการณ์ในชีวิตของพ่อกับแม่ เพราะก่อนเลือดทั้งก่อนนี้ประคับประคองทะนุถนอมเลี้ยงดูมา ตั้งแต่อยู่ในท้องจนกระทั่งบัดนี้ทุกซ่ยากขนาดไหนก็อดก็ทนเอาด้วยความรักสงสาร แล้วได้ก่อนเนื้อนี้คือเราทั้งคนนี้เข้ามาบูชาพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการบวชการประพฤติปฏิบัติอรรถธรรมด้วยร่างกายและจิตใจที่แสนเลี้ยงยากนี้ ซึ่งจัดว่าเป็นความถูกต้องตั้งงามอย่างยิ่ง จึงเป็นที่ยินดีแก่บิดามารดาวงศาตคณาญาติเป็นอย่างยิ่ง

ความยินดีของพ่อแม่ที่มีต่อเรา ความปีติซาบซ่านทุกขุมขนนับแต่บนศีรษะลงมาถึงเท้าก็มีวันนี้ ความสุขมหาศาลที่ได้รับจากลูกก็มีวันที่ลูกบวชนี้ ตลอดเวลาที่ลูกได้ประพฤติปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความเป็นนักบวชนี้แล พ่อแม่มีความภาคภูมิใจมากไม่มีสมบัติใดเสมอเหมือน ไม่หวังเอาอะไรจากเราแหละ ท่านหวังแต่อยากให้ลูกเป็นคนดี สมบูรณ์ด้วยศีลด้วยธรรมในตัวตลอดไปอยากให้ลูกเป็นคนดี อยากให้ลูกมีความรู้วิชาทั้งทางโลกทางธรรมเฉลี่ยฉลาดเพื่อรักษาตน

หากไปเป็นฆราวาสจะได้มีหน้าที่การงานเป็นหลักเป็นฐาน มีฐานะความมั่นคงในอนาคต ไม่อยากพบเห็นลูกตกนรกทั้งเป็นด้วยความเห็นผิดคิดนอกกลุ่มนอกทางและการกระทำที่เลวทรามต่าง ๆ ผู้มั่นคงในเพศของพระท่านก็หวังพึ่งบุญคุณธรรมที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของลูก แม้ถึงคราวตายตาก็หลับสนิทไม่ห่วงใย นี่เป็นความมุ่งหมายอันใหญ่หลวงของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ๆ

การที่จะตอบแทนบุญแทนคุณพ่อแม่ด้วยสมบัติเงินทองเป็นต้นนั้น ส่วนมากพ่อแม่ไม่ค่อยสนใจคิดยิ่งกว่าอยากให้ลูกเป็นคนดี มีฐานะมั่นคงทั้งทางโลกและทางธรรมซึ่งเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นเราจึงพยายามเพื่อความเป็นคนดีพระดี หากทนต่อกระแสของโลกไม่ไหวเพราะความจำเป็นบังคับที่ต้องสึกออกไป ก็ให้นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตัวเองตามเพศของชาวพุทธที่ดี อย่าลดละปล่อยวางตลอดอวสานแห่งชีวิต

การคอยสังเกตุตัว เฉพาะอย่างยิ่งคอยสังเกตุจิตนั้นสำคัญมากกว่าอื่น ๆ จิตนั้นแลคือตัวคะนองที่สุด มันคิดไปทุกแง่ทุกมุมหาเวล่ำเวลาสงบตัวไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ภาวนาอยู่ มันก็บุกออกมาต่อหน้าต่อตา หายไปต่อหน้าต่อตา โดดไปคว้าเอาไฟเผาเผาเราจนได้ ทั้งที่เรากำลังนั่งภาวนาพยายามควบคุมจิตให้สงบ ปราบความฟุ้งซ่านอันเป็นเรื่องของกิเลสให้สงบอยู่นั้นแล ในขั้นเริ่มแรกยังงิเลสมันก็ฟุ้งไปจนได้ นี่แหละที่ว่า

ภาวนาไม่เป็นไป เพราะความไม่เข้มแข็งภายในใจ กำลังใจมีน้อย ความสนใจมีน้อย ความเลาะๆ แหละๆ ความใจลอยอันเป็นเรื่องของกิเลสมีมากกว่า ผลแห่งธรรมจึงไม่ค่อยเกิดได้

เวลาสิ่งอะไรก็กระทบกับเพื่อนอย่างนี้มักมีความเคลื่อนไหวคลาตอยู่เสมอ ทั้งนี้มันหากเป็นในนิสัยของพระองค์ที่ต้องจดจ่อในกิจการที่สิ่งเสียนั้นๆ เพราะเราเป็นหัวหน้าในการอบรมสั่งสอน เมื่อสิ่งอะไรใครคนไหนต้องจับไว้ๆ เพื่อดูผลว่าจะเป็นอย่างไร ก็แสดงหลักลอยให้เห็นอย่างชัดเจน บอกอย่างหนึ่งกลับเป็นอย่างหนึ่ง สิ่งอย่างหนึ่งเป็นไปอีกอย่างหนึ่ง ทั้งๆ ที่สิ่งนั้นหยาบๆ มันยังเคลื่อนไหวให้เห็นต่อหน้าต่อตา จะพูดอะไรถึงเรื่องความละเอียดของกิเลสของธรรมว่าจะสามารถทำได้เป็นไฉน นี่แหละที่ทำให้อ่อนใจนะ ก็ครูบาอาจารย์เป็นผู้สั่งเองทำไมให้คลาตเคลื่อนไหวได้ นี่เคยเป็นผู้สอนมาแล้ว เคยจริงจังทุกอย่าง ยิ่งเรามาเห็นความเหลวไหลนี้ต่อหน้าต่อตา จึงทำให้เกิดความอดทนระอาใจ

ยิ่งภาวนาไม่ได้เรื่องไม่ได้ราวอีกด้วยก็ยิ่งทำให้คิดไปในแง่ต่างๆ อีกมากมาย ทำภาวนาอยู่ทุกวันทำไมจิตจึงไม่เป็นไป ถ้ามีการทำชนิดหนักเบาต่างกันบ้างตามเหตุการณ์ที่ควรหนักเบา มันควรจะเห็นเหตุเห็นผลกันในวินาทีวาระหนึ่งแน่นอน พันมือไปไม่ได้ เพราะความฟุ้งซ่านเราก็ก่อนฟุ้งซ่าน ฟุ้งเสียจนหาขอบเขตเหตุผลไม่ได้ เป็นพินเป็นไฟหมดทั้งดวงภายในใจเพราะอำนาจของกิเลสเผา ก็เคยเป็นมาแล้ว เมื่อพืดกันด้วยความเพียรอย่างเต็มเหนี่ยว จนความฟุ้งซ่านมันหมอบราบลงไปมีแต่ความสงบแล้ว ก็เคยเห็นเคยเป็นมาแล้ว เพราะคุณค่าแห่งความเพียร คุณค่าแห่งการเอาจริงเอาจัง ความเอาเป็นเอาตายเข้าต่อสู้กัน มันก็เห็นก็เป็นจนได้

แล้วทำไมหมู่เพื่อนทั้งที่ก็ประพฤติปฏิบัติกันอยู่ มันจึงไม่ปรากฏผลเป็นที่พึงใจขึ้นมาให้ได้ชมบ้าง นี่ก็แสดงว่าความจริงจังไม่มี ทำอะไรก็กลัวแต่จะกระเทือนกิเลส ที่กิเลสเหยียบหัวใจเราไม่คิดจะว่าไง นี่ชี้ถึงว่าความเพียร ความเข้มแข็งของเรามันไม่ทันกลมหายของกิเลส แล้วจะให้เกิดความสงบเย็นใจได้ยังไง เพราะความเพียรและการต่อสู้ไม่สมดุลกัน

การพิจารณาที่เคยอธิบายให้ฟังแล้ว ว่าการแยกธาตุแยกชั้นธด้วยปัญญาจงทำจริงทำจัง บังคับจิตเหมือนกับบังคับนักโทษ เพราะเวลานี้จิตกำลังเป็นนักโทษอยู่เต็มตัว เราบังคับให้มันเข้าสู่กรอบล้อมอันถูกต้องดีงามด้วยอำนาจของสติปัญญา ศรัทธา ความเพียร ทำไมจะไม่เห็นเหตุเห็นผลกันในวาระใดวาระหนึ่ง พอที่จะจับเงื่อนนั้นดำเนินในวาระต่อไปได้ และเพิ่มพูนวิธีการที่เห็นว่าถูกต้องแล้วนั้นให้มีกำลังมากขึ้น เพื่อกิเลสใน

หัวใจจะได้อ่อนตัวลงไป ใจจะได้รับความสงบเย็นและโทษทัณฑ์ก็เบาบางลงโดยลำดับ จนพ้นโทษได้เป็นวรรคเป็นตอน

ถ้าทำแบบตามสบายๆ ก็เท่านั้นแหละ ไม่ได้เรื่องนะ และต่อไปจิตก็ยิ่งจะแหวก แฉกกลายเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของยิ่งไปกว่านั้นใหญ่ นักเข้าก็ไม่ฟังครูฟังอาจารย์ ฟังแต่ทิฐิของตนซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งหยาบช้ำลามก สุดท้ายก็ไปกันใหญ่ นี่ให้ระวัง ไม่ตั้งใจเวลามาศึกษาอบรมจะตั้งใจเวลาไหน วัตถุประสงค์ที่เราระวังรักษาที่สุดเรื่องหมู่เพื่อนไม่ให้มีการมีงานอย่างอื่น มีแต่การภาวนา อยู่ด้วยกันมากน้อยก็ให้ต่างคนต่างหาความสงบเย็นใจสำหรับตัวเองด้วยจิตตภาวนาอย่างเดียว มีแต่การฝึกกรรมานจิตใจอยู่ตลอดเวลาทั้งเช้า สาย บ่าย เย็น อิริยาบถต่างๆ เว้นแต่หลับเท่านั้น ถือว่างานภาวนา งานสอดส่องมองดูความคิดความเคลื่อนไหวของใจนี้เป็นงานสำคัญภายในตัวอยู่โดยสม่ำเสมอ ทำไมจะหาผลคือความสงบร่มเย็นไม่ได้ ถ้าลงสติปัญญาเอากันจริงจัง ผลอันพึงหวังเป็นขั้นๆ ต้องเกิดได้ ทำไมจะเกิดไม่ได้เล่า

นี่ไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร มีแต่เกลโลลออกนอกกลุ่มออกทางไปเสีย เมื่อทำ ความเพียรแบบเหาะๆ แหะๆ ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ใจก็เกลโลลออกไปข้างนอกจะเอาเรื่องเอาราวอันเป็นธรรมมาจากไหน ถ้าใจถูกลากถูจากกิเลสออกไปข้างนอกแล้วมันจะคอยขึ้นเชียงอยู่เท่านั้นแหละ ถ้าเป็นสัตว์เมื่อปราศจากเจ้าของแล้ว เขาจะจับเอาขึ้นเชียงเมื่อไรก็ได้ นี่จิตถ้าขาดความสนใจ ขาดความพากเพียร ขาดความเคารพนับถือในครูในอาจารย์ ขาดความดูดีมีดี ขาดความมุ่งมั่นในอรรถในธรรมแล้ว มันจะต้องเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นอื่นไปทันที เพราะจิตอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ปล่อยอันนี้ต้องจับอันนั้นปล่อยอันนั้นต้องจับอันนั้น ปล่อยจากดีต้องจับชั่วทันทีเพราะความชั่วเคยติดกันมาอยู่แล้ว

ควรให้ได้หลักได้เกณฑ์ในเวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ ในเวลาพรรษาอย่างน้อย ควรให้ได้หลักใจหลักธรรมไว้เป็นพื้นฐานชิว ถ้าไม่ได้ระยะนี้จะลำบากนะ ยิ่งไปเป็นครูเป็นอาจารย์เขาทั้งๆ ที่ยังหาความรู้หาหลักใจไม่ได้ นั่นแหละตัวจม มีแต่ชื่อแต่เสียง ลั่นฟ้าลั่นแผ่นดิน แต่คุณสมบัติหนึ่งจะติดตัวติดใจไม่มี แบบนี้คือแบบไม่เป็นท่าเลย จากนั้นก็เกลโลลออกนอกกลุ่มออกทาง หาเรื่องก่อความรำคาญสร้างนั่นสร้างนี่ เอาละนะที่นี้ หาเกาแบบหมาขี้เรื้อนไปละ ที่ไหนมันคันจะไม่สนใจ แต่จะเที่ยวเกาที่ไม่คันให้ถลอกปอกเปิกไปอย่างไม่มีประมาณ จนกลายเป็นขี้เรื้อนทั้งตัวไปเลย จงจำไว้ให้ถึงใจนะ เพราะความจริงเป็นอย่างนี้ในวงปฏิบัติที่จิตใจจัดซัดในธรรมปฏิบัติแล้ว

ถ้าไม่ได้ทำก็อยู่ไม่ได้ รำคาญ ต้องทำ ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มความรำคาญเข้าไปอีก ตรงนี้ไม่ได้คิด สุดท้ายก็เอางานเอาการเป็นเพื่อนเป็นฝูง เอาญาติเอาโยมเป็นเพื่อนเป็นฝูงการติดต่อสมาคมกับญาติกับโยม ถือเป็นการเป็นงานสำคัญขึ้นมาแทนที่ของงาน

ปฏิบัติจิตตภาวนาไปเสียแล้ว เกี่ยวกับเงินกับทองรายได้รายร่วยเป็นเพื่อนเป็นฝูงเป็นสาระสำคัญยิ่งกว่าศาสนธรรมไปละ จนกลายเป็นศาสนเงินขึ้นมาแทนที่ศาสนธรรมไม่สงสัย ที่นี้บรรดธรรมก็เลยไม่มี การเอาธรรมเอาธรรมเป็นเพื่อนเป็นฝูงนั้นไม่สนใจเลย กลายเป็นเอาโลกเป็นเพื่อนเป็นฝูง จนเลยโลกไปเสียทุกอย่าง นี่แหละความไม่ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติแต่ต้นมือ

ถ้าจิตลงได้ไหลลงทางต่ำมันต้องไหลลงไปอย่างนั้นนะ นี่ก็เห็นอยู่แล้วอย่างชัดๆ จะว่าไง เต็มแผ่นดินไปพระนักปฏิบัติเราที่เป็นอย่างว่านั้น มันมีน้อยเมื่อไร นี่จึงวิตกวิจารณ์กับหมู่คณะวางปฏิบัติอยู่มากเรื่อยมา และสอนย้ำเรื่องเหล่านี้อยู่เสมอ ใครจะว่า พุทธผิดเทศน์ผิดหรือถูก หู ตา ใจ มีทุกคน ให้ฟังเอา ดูเอา คิดเอา เพราะหลักศาสนธรรมที่ถูกต้องแม่นยำมีอยู่ไม่ได้อุตริปุทธ เรื่องที่กล่าวก็มีอยู่ดำดาดำใจเรื่อยมาไม่อดไม้อั้น ดูได้ตลอดเวลาไม่ต้องไปเที่ยวหาดูให้ลำบาก

อะไรก็ได้เทศน์ให้ฟังหมดแล้วไม่มีปิดบังลึกลับ เทศน์อย่างหมดภูมิแล้ว ฝ่ายเหตุได้ดำเนินมาอย่างไรก็ได้ลากออกมาแสดงหมดดับหมดปอด ตลอดถึงผลที่ปรากฏเป็นยังงี้ๆ ก็ลากออกมาแสดงให้ฟังหมด ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะไม่ควรเป็นคติแก้ไขในการประพฤติปฏิบัติ และไม่พอที่จะเป็นกำลังใจของเราได้บ้างหรือยังงี้ จิตใจมันถึงได้เหลวๆไหลๆ หาหลักฐานไม่ได้

ถ้าใจหาความสงบไม่ได้ในวงของพระปฏิบัติเรานี้แล้ว จงอย่าพากันเข้าใจว่าใจจะหาความสุขได้จากอะไรในที่ไหนๆ นะ จิตนี้ถ้าไม่สงบก็ต้องเป็นไฟเผาตัวสุขุมอยู่ตลอดเวลาไม่อาจสงบ แต่ถ้าจิตสงบได้บ้าง หรือสงบได้เป็นหลักเป็นฐานก็สบาย เพียงขั้นสงบเท่านั้นก็สบาย ถ้าไม่สงบนี้แหล่ สายแสงเร่ร้อนหาพิ้นหาไฟไม่มีเวลาหยุดยั้งตั้งตัวได้บ้างเลย ลิงร้อยตัวตามไม้ทันท เพราะความรวดเร็วของจิตยิ่งกว่าลิงร้อยตัว ลิงเที่ยวโดดกิ่งนั้นกิ่งนี้มันยังไม่เจอผลไม้พออิมปากอิมท้องของมัน ไอ้ลิงคือจิตตัวคิดตัวปรุงนี้ โดดไปกิ่งไหนมีแต่พินแต่ไฟ มีแต่ไม้ผุ ไม้ผุพาให้หงายตมๆ และเจอแต่พินไฟคือกองทุกข์ทั้งมวลนั่นแล ไม่มีคำว่าเจอความสงบสุขพออิมใจบ้างเลย ถึงขนาดนั้นเรายังไม่เห็นโทษแห่งความคิดปรุงของเราอยู่หรือ

เราเสียดายอะไรกับความคิดปรุงในอารมณ์ของโลก เราเคยคิดมาตั้งแต่วันเกิด จนกระทั่งบัดนี้ไม่มีวันเวลาหยุดยั้งได้บ้างเลย ยังไม่เห็นโทษของมันอยู่หรือ เราเสียดายอารมณ์แห่งความคิดเหล่านั้นอะไรนักหนา จะภาวนาก็ทำไมจะตัดอารมณ์ที่เคยคิดเคยปรุงอันไร้สาระนี้ไม่ได้ อารมณ์ของธรรมเป็นของวิเศษวิโส ยิ่งกว่าอารมณ์เหลวไหล หลอกลวงทั้งหลายที่เคยคิดมาเป็นไหนๆ ทำไมจึงไม่บังคับใจให้คิดปรุงให้ถึงใจ เพื่อใจจะได้ถึงธรรมคือความสงบเยือกเย็นตามเข็มทิศที่มุ่งมาศึกษาอบรมธรรมเข้าสู่ใจ

ทุกข์ก็ยอมทุกข์ชิว เราเป็นนักรบ เป็นลูกศิษย์ตถาคต ซึ่งไม่เคยแสดงไว้ที่ไหนว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้อ่อนแอ คล้อยตามกิเลสตัณหาอาสวะจนได้ความวิเศษวิโสขึ้นมาเป็น ศาสดาสอนโลก ความอ่อนแอที่พาให้พระองค์เป็นศาสดานี้เรายังไม่เคยเห็นในตำรับ ตำรา มีแต่ความฝ่าฝืนบิกบิ่นต่อสู้กันจนสลบไสลจึงได้ชัยชนะ ได้เป็นศาสดาขึ้นมาด้วยความ เป็นนักต่อสู้ พระองค์ไม่ใช่เป็นนักถอยกรูดๆ อย่างพวกเรานะ พวกเรามีแต่กิน แล้วนอน กอนแล้วนิน นั่นขัดกับการดำเนินของศาสดาไปถึงทวีปไหนแล้ว รู้กันบ้าง หรือยังว่าพวกเราเดินสวนทางกับศาสนธรรมและศาสดา แล้วมันเกิดประโยชน์อะไรล่ะ เราก็ก่อนนอนมาแล้วจนหลังแบน เสียตายมันอะไรนักหนา เกิดมาก็นอนเป็นประจำชาติ อยู่แล้วเรื่อยมา ส่วนความพากเพียรที่จะเป็นสาระอันสำคัญเป็นเครื่องประดับจิตใจ ส่ง เสริมจิตใจให้ได้รับความสุขความเย็นใจ สว่างไสวยิ่งกว่าความสุขที่เคยผ่านไปตามโลก สงสารเป็นไหนๆ ทำไมจึงไม่เห็นคุณค่าของสิ่งนี้ ไม่ใช่พวกเราถูกกิเลสเอาไม่ทันแทงตา บอดกั้นหมดแล้วหรือ จึงไม่เห็นความสำคัญของสิ่งสำคัญที่ปราชญ์ท่านเห็นว่าสำคัญกัน มาแต่ดึกดำบรรพ์

นักปฏิบัติต้องคิดต้องเทียบเคียงหาเหตุผลเพื่อเอาตัวรอดชิว ไม่อย่างนั้นจะว่า ปฏิบัติเพื่อความฉลาด เพื่อเอาตัวรอดได้อย่างไร พระพุทธเจ้าไม่ใช่คนโง่สอนไว้แล้วทุก แห่งทุกมุม ล้วนแต่เป็นอุบายแห่งความฉลาดทั้งนั้น ท่านสอนให้ฉลาดไม่ใช่สอนให้โง่ เราต้องเอาจริงเอาจัง บังคับจิตใจนะ บังคับจิตไม่ได้ไม่มีทางนะ เพราะตัวเสียดัจฉัยไร ตัวพิษตัวภัยมันมีเต็มอยู่ในจิต จงบังคับกันลงที่นี้ เบบางก็เบบบางกันที่นี้ จิตมีความ เบบางจากสิ่งไม่ดีทั้งหลาย ก็เหมือนกับโรคที่ลุกลามไปโดยลำดับนั้นแล ยาคือความ เพียร สติ ปัญญาที่เพิ่มเข้าไป เพิ่มเข้าไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งโรคหาย ความทุกข์เพราะ โรคเหล่านั้นมันก็หมดไป นี่เราทุกข์เพราะกิเลสประเภทใด โรคคือกิเลสประเภทใดมัน เสียดแทงจิต คำว่าโรคต้องเสียดแทงทั้งนั้นแหละ

กิเลสไม่เคยให้คนวิเศษวิโสอะไรโดยหลักธรรมชาติ นอกจากเสกสรรปั้นยอกัน ขึ้นเฉยๆ ว่าวิเศษอย่างนั้นวิโสอย่างนี้ ว่ากันไปลมๆ แล้งๆ อย่างนั้นเอง ความจริงมัน ไม่ได้เป็นดังที่เสกสรรกัน ขึ้นชื่อว่ากิเลสมีแต่ความเผาผลาญทั้งนั้น ธรรมไม่มีคำว่าเผา ผลาญ มีมากมีน้อยเป็นที่กระหึ่มอึมเอบในจิตโดยลำดับ เพราะฉะนั้นจึงมีผู้บริสุทธิ์ใน โลก เพราะรสของธรรมนี้ชนะซึ่งรสทั้งหลาย ดังที่ท่านกล่าวไว้ว่า สพุพรส ธมฺมโรโส ชิ นานติ รสแห่งธรรม ชนะซึ่งรสทั้งปวง ฟังซิว่าทั้งปวง พอรสแห่งธรรมขั้นนี้เกิดขึ้น รสของ สิ่งที่เราเคยติดมาขั้นนี้ก็ปล่อยวางกันไปเอง รสแห่งธรรมเหนือกว่าโลกามิสอันนี้ก็ปล่อย วางรสอันนี้ รสแห่งธรรมเหนือกว่ารสประเภทนั้นปล่อยประเภทนั้นๆ ปล่อยไปเรื่อย บรรดาโลกามิสภายในจิตใจ ปล่อยไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งปล่อยหมดไม่มีเหลือเลยบรรดา

โลกามิสในโลกสงสาร ทั้งหยาบทั้งกลางทั้งละเอียดอันเป็นสมมุติด้วยกัน เพราะไม่มีอะไรเลิศยิ่งกว่าสของธรรม จนกลายเป็นธรรมวิเศษพอตัว

มีมากที่อยู่ด้วยกันนี้ แต่อะไรๆ ก็ไม่เป็นทำเป็นทาง ปล่อยให้กิเลสเหยียบย่ำอยู่ทุกอาการที่เคลื่อนไหว ทำอะไรให้มีความเจาะจงจ่อต่อเนื่องด้วยความเพียรชิว อย่าสักแต่ว่าทำ นั่นเป็นนิสัยของโลกสงสาร นิสัยของฆราวาสที่ไม่เคยอบรมศีลธรรม นิสัยของพระผู้เป็นศิษย์ตถาคตต้องต่างกับนิสัยของโลกมากทีเดียว กิริยาแห่งการทำทุกสิ่งทุกอย่าง ความเคลื่อนไหวไปมาของจิตของกายวาจาต้องเป็นอรรถเป็นธรรม มีสติตั้งมีปัญญาพิจารณาสอดส่องในเหตุผล กระทำอะไรลงไปย่อมมีความจงใจ สติติดแนบอยู่กับงานที่ทำ เรื่องของพระต้องเป็นอย่างนั้น ไม่เช่นนั้นจะหาทางออกไม่ได้นะ วันไหนก็วันเก่า ก็วันเก่านะซิเพราะมีแต่มืดกับแจ่มเท่านั้น ถ้าเราไม่แก้เราให้ดีขึ้นก็ไม่มีอะไรในโลกอันนี้จะพาให้ตีหрок

วันคืนปีเดือนมันเป็นสมมุติประเภทหนึ่งอยู่ตามธรรมชาติของเขา เราออกไปสมมุติเขา แต่การสร้างกองรับเหมากองทุกข์มันคือหัวใจคน นี้เราจะมาแก้ความรับเหมานั้นให้คลี่คลายออกไปจากใจ จะได้ลืมหูลืมตาอ้าปากสูดอารมณ์ที่บริสุทธิ์และดูทุกสิ่งทุกอย่างได้สะดวกสบาย แม้อยู่ในท่ามกลางแห่งโลกที่เต็มไปด้วยความร้อนรุ่มร้อน เราก็หาความร้อนรุ่มร้อนไม่ได้ เพราะไม่มีเชื้อแห่งความร้อนรุ่มร้อนอยู่ในจิต เย็นตลอด

ร่างกายจะเจ็บไข้ได้ป่วยปวดหัวตัวร้อนก็เป็นไปซิ ก็รู้อยู่แล้วว่าร่างกายเป็นเรือนเป็นรังของโรค มันเจ็บตรงไหนก็อย่าไปอยู่ อย่าไปข้องไปแะกับมันให้เกิดความทุกข์ความลำบากทางใจซิ อย่างกับบ้านของเรามันรั่วตรงไหนก็อย่าไปอยู่ซิที่มันรั่ว ที่มันตีมีอยู่เยอะก็ไปอยู่ที่มันไม่รั่วนั้นซิ ตรงนั้นก็รั่วตรงนี้ก็รั่วก็ไม่ไปอยู่ ตรงไหนไม่รั่วก็ไปอยู่ที่นั่น มันรั่วหมดหรือก็ทิ้งมันเสีย ของใช้อุบายอาศัยไม่ได้จะเสียดายมันหาประโยชน์อะไร เพราะมันหมดคุณค่าแล้วนี่

จิตใจร่างกายเราก็เหมือนกัน มันเจ็บปวดตรงไหนก็เท่ากับฝนรั่วที่นั่น ก็อย่าไปเกาะไปเกี่ยวไปพัวพันกับมันด้วยความโง่เขลา ให้อยู่กับความฉลาดชิ ร่างกายจะเจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหนก็รู้ว่ามันเจ็บ ใจไม่ได้เจ็บด้วยใจไม่ได้ทุกข์ด้วย เพราะใจรู้รอบหมดแล้วในสิ่งเหล่านี้ตั้งแต่ทุกข์ประเภทนั้น หรือโรคประเภทนั้นยังไม่เกิดก็รู้รอบหมดแล้วเมื่อทุกข์เกิดขึ้นก็อยู่ในข่ายแห่งความรู้รอบอยู่แล้วจะตื่นไปไหน ส่วนไหนเจ็บก็เจ็บ ที่ไม่เจ็บมีอยู่ ที่ตีมีอยู่ จิตใจไม่เจ็บ จิตใจไม่ปวด จิตใจไม่หลงโง่งมมาย จิตใจไม่ติดไม่พัวพัน ทุกข์อันนั้นก็ไม่ได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น คงเป็นไปตามสภาพของเขา เพราะใจไม่ไปเสริม ทุกข์ทางใจก็ไม่มี

ถ้าทนมไฟโหวธาตุชั้นจะไปแล้วแหละ ธาตุนี้มันจะแตก จะแตกก็แตกไปซิ แม้สิ่งอื่นก็ยังไม่แตกได้ ทำไมธาตุชั้นที่อยู่ในโลกแห่งความแตกดับเหมือนกัน มันจะอยู่ค้ำฟ้าได้ยังไง จำต้องแตกสลาย เมื่อเชี่ยวชาญรักษาไม่โหวแล้วก็ปล่อยมันเสีย ใจของเราไม่ได้แตก มันแตกแต่ธาตุแต่ชั้นต่างหาก เมื่อรู้แน่อยู่ในใจอย่างนั้นแล้วจะไปห่วงโหวกับอะไร นี่คือการเรียนโลกให้เรียนอย่างนี้และเข้าใจอย่างนี้ เมื่อเรียนให้ถึงโลกถึงธรรมแล้วต้องเป็นอย่างนั้นไม่เป็นอย่างอื่น ไม่วิตกวิจารณ์กับเรื่องความเป็นความตาย อะไรมันเป็นอะไรมันตายก็รู้หมดแล้ว ใจจะมีส่วนได้ส่วนเสียอะไรกับสิ่งเหล่านั้น เพราะสิ่งเหล่านั้นมันเคยเป็นมาแล้วตั้งแต่กาลไหนกาลใด จิตใจของเราเมื่อฉลาดรอบตัวแล้วก็จะไปหลงอะไรกับสิ่งเหล่านี้ จะไปก่อกุศลแก่ตนเพราะเรื่องเหล่านั้นทำไม ก็อยู่อย่างผู้รู้ผู้ไม่หลง อยู่อย่างผู้บริสุทธิ์พอตัวตามหลักธรรมชาตินั้นแล

การปฏิบัติสมัยไหนพระพุทธเจ้าสอนคนให้โง่มีหรือ มีแต่สอนให้ฉลาด การปฏิบัติตัวให้ดีไม่ว่าสมัยไหนดีทั้งนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกาลกับสถานที่ แต่มันขึ้นอยู่กับการกระทำของคน เราเป็นผู้รับผิดชอบเราเอง จะที่ภพที่ชาติเกิดแก่เจ็บตายก็ใครจะเป็นผู้ไปแบกไปหามกองทุกข์ซึ่งติดไปกับภพกับชาตินั้นๆ ก็เราเอง ทุกข์ในเวลาประกอบความพากเพียรก็เพื่อจะสลัดปัดทิ้งสาเหตุแห่งทุกข์และทุกข์ทั้งหลายออก ทำไมจะทำไมได้ ทำไมจะทนไม่ได้ เราเป็นผู้เหมาะสมแล้วกับงานเหล่านี้ เพศอันวายอยู่แล้วเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ เพศพระไม่มีใครรบกวนและรังแก เพศนี้เป็นเพศที่เย็น เป็นเพศที่สะดวกสบาย แต่เรามันลืมนวลลืมนวลเพศของตน ลืมหน้าที่ของตน สะดวกสบายเสียจนนอนใจกลายเป็นหมูในร่างของพระไป นี่เรียกว่านอนหลับทับสิทธิ์ สิทธิที่ควรได้ควรเป็นจากงานของตนก็ไม่ทำ สิทธิเป็นพระเขาไม่รบกวน ทางบ้านเมืองเขาไม่มายุ่งกวนเหมือนโลกทั้งหลาย ให้อยู่สะดวกสบาย

อาหารการบริโภค เวลาโคจรบิณฑบาตก็ได้เต็มบาตรมา ใครก็ยินดีกันทั้งนั้นอยากทำบุญให้ทาน ปัจจัยเครื่องอาศัยขาดตกบกพร่องที่ตรงไหน แต่งานของเราที่จะทำให้เป็นสาระสำคัญในตัวเรานะชิมันขาด มันขาดตกบกพร่องอยู่ที่ตรงนี้ ต้องทำให้สมบูรณ์ซึ่ เครื่องสนับสนุนเพื่องานสำคัญเหล่านี้คือปัจจัยทั้งสี่ก็มีสมบูรณ์อยู่แล้ว มีแต่ผู้ดำเนินงานนี้มันบกพร่องในตัวเอง ผลที่ควรจะได้จะถึงจึงไม่ค่อยปรากฏกัน

ถ้าพระไม่สามารถจะทรงมรรคผลนิพพานได้ก่อนอื่นก่อนใครแล้ว ใครจะทรงละเพราะพระนี่ออกแนวรบแล้ว พร้อมทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรบกพร่องแล้ว ถ้าพูดถึงความกังวลยุ่งเหยิงวุ่นวายกับความเป็นอยู่ ที่อยู่ที่อาศัยปัจจัยเครื่องใช้ไม่สอย การรับประทานหรือการขบฉันท่างๆ ก็มีเต็มไปหมด มีแต่งานเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา งานต่อสู้กับกิเลสอันเป็นภัยต่อจิตใจ ทำไมเราจะทำไมได้ งานมีเพียงอันเดียวเท่านั้นไม่ได้

มากมายอะไร อยู่กับตัวเราเอง ก็เลสถ้ามีมากก็เต็มตัวนี้เท่านั้น งานเพื่อมากก็เลสถ้าว่ามี มากก็เท่าตัวเรา ไม่เลยตัวนี้ไปได้ จงฟาดฟันกันลงไป

เราอยากได้ยินได้เห็นหมู่เพื่อนพุทธอรุณพุทธธรรมจากการปฏิบัติให้ฟัง ผลเป็น ยังไงบ้าง สอนก็สอนแทบล้มแทบตาย เกือบ ๓๐ ปีแล้วที่ออกมาสู่สังคมนี้ แต่ก่อนก็อยู่ในป่าในเขาไม่ยุ่งอะไรกับใคร สอนแต่ตนอยู่ในป่าในเขา ทั้งนี้ไม่ใช่อะไรหรอกคือสอน ตนทรมานตน คำว่าสอนตนทรมานตนก็คือการต่อสู้กับกิเลสของตนนั่นแล ไม่ได้อยู่ในป่าในเขาแบบสัตว์ป่า แต่อยู่แบบคนมีตบหนาสติปัญญาหยาบ ต้องฝึกฝนทรมานตน อย่างหนักอยู่เป็นประจำ จนลืมนึกไปว่าจะไม่มีคนมาเสกสรรให้เป็นครูเป็นอาจารย์ดังที่เป็นอยู่เวลานี้ซึ่งยุ่งจริง ๆ

เอาให้จริงจังซี ให้เห็นใจกับกิเลสขาดสะบั้นจากกันแล้วใจจะรู้สึกยังไง จะวิเศษหรือไม่วิเศษ ไม่ต้องมีใครมาเสกสรรก็รู้ประจักษ์กับตัวไม่สงสัย เอ้า ที่นี้ยกมาสาม โลกธาตุจะมาหลอกมาลวงมาด้วยกลมาอย่างไรบ้าง ใจจะไม่มีหวั่นแม้ท่าเม็ดหินเม็ดทราย นั่นละคือความจริงแท้ ธรรมแท้ ลบไม่สูญ แต่นี้เราอยู่ด้วยกับความหลอกลวงทั้งนั้น ก็ตัวเราใจเรานั้นแหละมันหลอกเจ้าของ หลอกมาเท่าไรไม่เคยเข็ดหลาบก็คือกิเลส หลอกสัตว์โลกนั่นเอง

อุบายปัญญาของเรามี หลอกกิเลสบ้างซี หลอกจนได้มองเห็นกิเลสเปลือยที่ไหน ต่อยเอาๆ จนถูกนี่ออกจากเรตกเวทิตายไปเลย ทว่าวันพื้นไม่ได้ตลอดอนันตกาลนั้น ซี จะได้ชมตัวเองว่าเก่งจริงละที่นี้ ไม่เก่งแบบหลอกๆ หลอนๆ ดังที่เคยเป็นมา นั้นแหละพระพุทเจ้าและสาวกทั้งหลายท่านหลอกท่านต่อยกิเลสของท่านอย่างนั้น เอาจนตกเวทิตไม่มีวันพื้น

การไปเกิดแก่เจ็บตายที่ไหนก็เพราะกิเลสเป็นตัวยีนโรง พอตัวนี้หมดจากใจไป เสียเท่านั้นก็ไม่มีอะไรหลอกได้อีกในโลกนี้ แผ่นดินแผ่นฟ้าอะไรที่ว่ามีมากมายก่ายกอง ในแผ่นดินอันนี้ในโลกอันนี้ก็ไม่มีในความรู้สึก จึงเหมือนอะไรไม่มี ที่พาให้มีก็คือเรื่องของกิเลสเท่านั้นพาให้มี พาให้ทุกข์ พาให้ลำบาก พาให้กังวลวนวาย เสียตแวงอยู่ตลอดเวลาไม่มีอิริยาบถไต่ว่างจากทุกข์ นอกจากเวลาหลับสนิทเสียเท่านั้น เพราะกิเลสสงบตัว พอตื่นขึ้นมามันก็ทำงานของมันเหมือนหอกเหมือนหลาวทิ่มแทงในหัวใจ ทั้งอดีตอนาคตอารมณ์อะไรๆ ยุ่งไปหมด เราก็ยังไม่เบื่อหน่ายอึดพอกับความเป็นของกิเลส แล้วเราจะไปเห็นโทษกิเลสที่ตรงไหน แก้กิเลสได้ที่ตรงไหน เมื่อสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเป็นกิเลสเรายังไม่ทราบอยู่แล้ว จงพิตเข้าชิสติปัญญาซึ่งเป็นธรรมที่ผลิตได้ พิตให้มีกำลังกล้าแข็งมีแรง สามารถฟาดฟันกับกิเลสให้แหลกแตกกระจายได้ จะนอนใจอยู่ทำไม

เราอยากเห็นผลแห่งการแนะนำสั่งสอนหมู่เพื่อน ที่สอนมานี้สอนด้วยความแน่ว
ใจ ไม่ได้สอนด้วยการด้นเดาเกาหมัด ไม่ใช่คุย เราสอนจริงๆ ตามที่ได้ประพฤติกปฏิบัติ
มา ตลอดถึงผลรู้อย่างไรเห็นอย่างไรนำมาพูดให้ฟังจนหมดโดยไม่สะทกสะท้าน เพราะธรรม
ของจริงนี้สะทกสะท้านหาอะไร ธรรมเป็นอย่างนี้จริงๆ เมื่อรู้อย่างนี้จริงๆ เห็นอย่างนี้
จริงๆ แล้วจะไปสะทกสะท้านต่อใคร จึงเรียกว่า ของจริงลบไม่สูญ ใครรู้ขึ้นก็จริงทั้งนั้น
ไม่ว่าครึ่งไหนสมัยใดหรือผู้ใดรู้ผู้ใดเห็น ต้องทรงความจริงเต็มส่วนเช่นเดียวกัน ไม่มี
อะไรแปลกต่างกัน

พระของพระพุทธเจ้าเป็นพระทรงมรรคทรงผล ทรงความสุขความเจริญสูงสุดส่วน
พระของเราทรงกันแต่ความทุกข์ความลำบาก ความขี้เกียจขี้คร้าน อ่อนแอท้อแท้เหลว
ไหล แน่ มั่นตรงกันข้ามๆ ไปหมด พระอะไรอย่างนี้ ถ้าคนเขาเรียกว่า พระเทวทัตก็จะ
โกรธให้เขาอีก ก็ยิ่งไปกันใหญ่ พระของพระพุทธเจ้าเป็นพระอย่างนั้น ที่นี้เราเป็นพระ
ของใครหรือเป็นพระอะไรกัน ถ้าจะว่าพระนอนเหมือนพระพุทธรูปปางนอนก็น่ากราบ
ไหว้บูชา แต่นี้เป็นพระอะไรจึงเป็นอย่างนี้ ถ้าไม่ใช่เป็นพระเทวทัตคอยทำลายตัวเอง
ด้วยกิริยาอาการดังกล่าวมา

พุทธะๆ คือใจของเราถูกเทวทัตกิเลสทำลายอยู่นี้ นี้แหละเทวทัตทำลายพุทธะ
ในตัวเรา ส่วนเทวทัตที่เกี่ยวกับพระพุทธเจ้านั้นยกให้เป็นเรื่องของท่าน ไม่ไปแต่ต้อง
ยุ่งกวนท่าน แยกเข้ามาลงเรื่องเทวทัตคือกิเลสทั้งหลายที่ทำลายพุทธะของเรานี้ซิ ให้
เป็นพินเป็นไฟอยู่ทั้งวันทั้งคืน เราไม่เห็นเทวทัตตรงนี้จะปราบเทวทัตได้อย่างไร เอาตรงนี้
ซิ โอบนโยก น้อมเข้ามาเป็นธรรมเครื่องสอนตนได้ทั้งนั้นแหละ ถ้ามีปัญญาไม่จนตรอก
ต้องเอาตัวรอดได้ด้วยอุบายของสติปัญญาไม่สงสัย

สมัยนี้ พาหิรชนกิติ พุทธศาสนิกชนกิติ มักตำหนิพุทธศาสนาว่าเป็นราวกับลัทธิ
ไม่ใช่ของจริงมีจำนวนมาก โดยความรู้สึกรู้สึกของเขาเองบ้าง โดยอาศัยผู้นับถือและปฏิบัติ
ศาสนาทำกันแบบลัทธิบ้าง ซึ่งไม่ถูกต้องกับความจริงของศาสนธรรม ศาสนาโดยอาศัย
ผู้นับถือและปฏิบัติลุ่มๆ ดอนๆ จึงเป็นสาเหตุให้คนตำหนิ จนทำคนให้กลายเป็นคนใจ
สกปรก ปากสกปรกไปด้วยศาสนาซึ่งเป็นธรรมที่สะอาดโดยไม่เป็นสิ่งที่ควรจะเป็น จะ
อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญคือเราผู้เป็นนักบวชปฏิบัติตามสวากขาตธรรม จงทำกาย วาจา
ใจ ของตนให้สะอาดไปตามศาสนธรรมด้วย สุปฏิปันโน อูชฺชา ญายฺชา สามิจิปฺปฏิปันโน
อย่าให้เคลื่อนคลาด ธรรมอันบริสุทธิ์สะอาดจะเป็นเราผู้เทิดทูนเป็นสมบัติของตัวเอง
เอง ส่วนความสกปรกดังกล่าวมา ใครจะสนใจรับไว้ก็ไม่กระเทือนเราผู้เป็นเจ้าของแห่ง
ธรรมมหาสมบัติ ที่เกิดจากความตะเกียกตะกายของเราเอง

จงทราบอย่างถึงใจว่า ธรรมแท้ สวากขาตธรรมแท้ ทรงความจริงเหนือโลกธาตุ จึงไม่มีสมมุติใดรายใดในโลกธาตุนี้ จะลบให้สูญสิ้นจากความจริงเต็มส่วนของธรรมนั้น ได้ จงพากันตั้งใจน้อม พุทฺธ ธมฺม สงฺฆ สรณฺ คจฺฉามิ เข้าไว้เต็มดวงใจ และน้อมมา เพื่อปฏิบัติอย่างจริงจังเถิด ธรรมที่ลบไม่สูญนี้จะปรากฏขึ้นในมโนทวารของสุปฏิบัติ บุคคลโดยไม่มีข้อกังขา เพราะธรรมนี้เป็นมัชฌิมาเป็นปัจจุบัน ที่คอยสัมผัสกับการ ปฏิบัติโดยถูกต้องอยู่ตลอดเวลากาลิก ไม่มีใครมาเป็นใหญ่เหนือธรรมนี้ให้เป็นอื่น ได้ตลอดไป

อย่าคิดว่าธรรมหมดเขตหมดสมัย มรรคผลนิพพานสุดเอื้อมหมดหวัง กิเลสตัณหา เคยเป็นข้าศึกของธรรมมาตั้งเดิมจะหัวเราะฟันหักฟันถอนไม่รู้ตัว จงทราบว่าศาสนธรรม คือเครื่องปราบกิเลสทุกประเภทมาแต่กาลไหนๆ ไม่เคยแพ้กิเลสเลย จงนำมาปราบกิเลสด้วยอุบายวิธีต่างๆ ด้วยการปฏิบัติและความแยบคายของตนเถิด ผู้นี้และทรงมรรคผลนิพพานในท่ามกลางแห่งโลกที่วามรรคผลนิพพานสุดเอื้อมหมดหวัง จงเอาให้ดี มอบชีวิตไว้กับศาสนธรรม อย่ามอมกับอะไรซึ่งล้วนเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนตตา หมุนตัวอยู่รอบด้านตลอดเวลาหาความไว้วางใจไม่ได้เหมือนธรรม ที่ไม่มี อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เข้าไปยุ่งเกี่ยวได้

พระพุทธเจ้าประทับอยู่กับสวากขาตธรรมตลอดเวลา อย่าหลงบ้ำว่าพระองค์เสด็จปรินิพพานสิ้นสูญไปแล้ว จงยึดสวากขาตธรรมเป็นหลักใจและหลักปฏิบัติให้แม่นยำ จะได้พบได้เฝ้าพระองค์อย่างเต็มใจที่สวากขาตธรรมนั้นด้วยกัน ไม่น้อยหน้าฆ่าตัวเองว่าพระองค์ไปสุดเอื้อมแล้ว

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต คือ ผู้รู้เห็น สนฺทฺธิภูริโก ด้วยสวากขาตธรรมนั้นแล จะเป็นอื่นที่ไหนไป จงลงใจ ปฏิบัติให้จริงจัง ผลจะไม่เป็นอย่างอื่นจากที่กล่าวนี้ แต่จงระวังกิเลสมันชอบและคอยแอบคอยตาม อุกุสลา ธมฺมา แก่ผู้ก่อนแล้วนิน คือกินแล้วนอนอยู่ทุกระยะนะ จะว่าไม่บอกไม่เตือน ขณะเดียวกันจงตาม กุสลา ธมฺมา กิเลสให้ได้

เอาละหยุด